

Kronieken 1900 – 1913

1900

Luc Haeghebaert

Gemeenteraad van 9 januari

Tijdens de gemeenteraadszitting wordt Eduard Farasyn aangesteld tot nieuwe schepen. Op dezelfde raadszitting probeert de nieuwe meerderheid een aantal anomalieën uit het verleden recht te zetten. Zo krijgt de fanfare Sint-Cecilia een hulpgeld van 850 frank als compensatie voor het feit dat ze gedurende 4 jaar geen subsidie genoten heeft. Dit geld moet wel aangewend worden om een muziekfestival te organiseren. Voortaan zullen beide Lichterveldse muziekkorpsen geen subsidie meer genieten uit 'onpartijdigheid' en enkel betaald worden per prestatie. Het hulpgeld van de Sint-Jacobspensioenkas, eveneens een belangrijke pijler van de nieuwe meerderheid, wordt opgetrokken tot 250 frank.

5 mei

In de gemeenteraad wordt een brief besproken van markttoeziener August Vanoverschelde, tevens uitbater van Café De Zwarte Leeuw. Vanoverschelde wil een vermindering van het pachtgeld bekomen omdat de markt aan het vervallen is. De voornaamste producten die verhandeld worden zijn boter (2,50 frank per kilo), eieren (2,06 frank per 26) en biggen (20 frank per stuk).

10 mei

Aan juffrouw Melanie Poodts (in Lichtervelde beter bekend als zuster Pauline), bestuurster der Aangenomen Bewaarschool wordt toegestaan een derde klas in te richten *'ter oorzaak van het groot aantal leerlingen'*.

1 juli - Muziekfestival

Het lang aangekondigde muziekfestival gegeven door de muziekmaatschappij Sint-Cecilia, gaat door ¹. In totaal zijn er 18 muziekkorpsen ingeschreven maar niet allen komen opdagen². Door de politieke minderheid wordt er zelfs druk uitgeoefend om korpsen te doen thuis blijven wat in enkele gevallen ook lukt.

¹ Het inrichten van een muziekfestival is begin deze eeuw immers één van de belangrijkste festiviteiten die er in een gemeente kan georganiseerd worden. Gezien de politieke geladenheid van het gebeuren zou het mislukken ervan uiterst nadelig zijn voor de meerderheid.

² Volgende korpsen waren ingeschreven: Lichtervelde (Sint-Cecilia), Handzame (fanfaren), Roeselare (Jongelingskring), Izegem (Stadsmuziek), Koekelare (Koorzanggilde), Zedelgem (Fanfaren), Moorslede (Gemeenteharmonie), Oudenburg (fanfaren), Tielt (De Goede Vrienden), Eernegem (fanfaren), Tielt (koorzanggilde), Langemark (Gemeentefanfare), Aarsele (fanfaren), Meulebeke (fanfaren), Hooglede (fanfaren), Kortemark (fanfaren), Pittem (fanfaren), Gits (fanfaren).

Het weer ziet er aanvankelijk niet al te best uit. 's Ochtends heeft het nog fel geregend en gedonderd maar naarmate de middag nadert, komen er bredere opklaringen. Uit het verslag in *De Veldbloem* blijkt ook de politieke geladenheid van het festival. We citeren:

'De blijde zonne komt te voorschijn en giet leven en licht in de straten, waar honderden vlaggen aangenaam wapperen in de wind die het nog wat geweldig doet stuiven. Tegen 's noens wordt de bevlagging algemeen. Iedereen houdt er aan de vreemde maatschappijen weerdig te ontvangen. Alleen een klein getal kopstukken maken uitzondering en vagen dus hun botten aan de vreemdelingen.

't Was rond 2 uren en de stoet stond ongeduldig te wachten om te vertrekken. Er ontbrak maar één of twee muzieken meer... De stoet stapt vooruit in de beste orde; dit dank aan den ieverigen hoofdcommissaris die er een

handje van heeft om stoeten te doen marcheren. Rata-plan -djin - boum! de ooren tuiten van die overvloedige toonen die 5 muzieken in eenen slag door hunne pas-redoublés laten weêrklinken! De stoet maakt op sommige wezens 't effect van... "ai mij" 'nen rooden lap op 'nen kalkoen. Binst de uitvoeringe op den kiosk, gelijkt de markt 'nen Margriete-Zondag... en de lange Statiestrate, is geheel den achternoene maar één zwerm volk. Of 't festival gelukt is !!!... Tot gedenkenis van dit zoo prachtig festival wierden de gewone belooningen van medaliën goedjunstig uitgedeeld'.

16 juli - Hevig onweder

Niet alleen de julimaand van 2000 is rotslecht; ook in 1900 houdt het weer lelijk huis. Hieronder een verslag uit *De Torhoutenaar* van 21 juli.

'In Lichtervelde is tijdens het onweer van maandagvoormiddag een verschrikkelijk ongeluk gebeurd: drie landelijke werklieden, twee mans en eene vrouw, hadden eene schuilplaats gezocht in eene nabijgelegen kapel, omringd van twee oude lindebomen, langs den weg naar Swevezele. Een hunner, de genaamde August de Deyne, oud 26 jaar, uit nieuwsgierigheid, wilde eens buitenkijken om te weten hoe het zat met 't onweder. Nauwelijks had hij de deur geopend, of hij werd door den bliksem getroffen en op den slag gedood; de twee anderen hadden meer of min de voeten door den bliksem verbrand. De Deyne was een brave jongeling en woonde bij zijne ouders³.

Uit de gemeenteraad - 20 juli

Lichtervelde stuurt een petitie naar de provincie om de weg Lichtervelde Kruiskalsijde - Kortemark te bekomen. Alle raadsleden én 14 omliggende gemeenten steunen de petitie. Torhout zwijgt in beide landstalen. De brief verschijnt in *De Veldbloem* en in *De Torhoutenaar*. De weg komt er echter (nog) niet.

20 september

De raad beslist, na het overlijden van leermeester Joseph Vanpoucke, om de weefschool af te schaffen, 'overwegende dat het weven hier ter gemeente niet meer ten huize uitgeoefend wordt of ten minste dat er sinds lange jaren niet één der leerlingen

³ De kapel waarvan sprake is de Kasteelkapel, thans eigendom van de Heemkundige Kring. Het hele verhaal van het onweer met zijn dodelijke slachtoffers is in de herinnering der mensen blijven voortleven. Toen Karel Vangheluwe in 1979 zijn Kapelletjeskroniek der laatste eeuw opstelde, kon hij het relaas nog in detail en niet aangedikt uit de mond der mensen optekenen.

dit ambacht voort heeft uitgeoefend na de school verlaten te hebben'⁴. In de plaats komt er een mandenvlechtersschool.

De volgende petitie is naar 17 omliggende gemeenten gezonden geworden om hunne ondersteuning te kunnen bekomen.

Daar het een punt van allergrootst belang is voor Lichtervelde achten wij het noodig ze op haar geheel over te drukken:

Aan de Heeren Voorzitter en Leden van den
Gouwraad van West-Vlaanderen.

Gijnheeren.

Aanhef van de petitie van 16 juli 1900 i.v.m. de weg Lichtervelde-Kortemark.

19 oktober

De raad beslist aan te dringen bij het Ministerie van Openbare Werken om een rechtstreekse verbinding te bekomen van de Statiestraat met de Koolskampse kalsijde via het Gildhof.

Verkeersongeval met dodelijke afloop en met vluchtmisdrijf

Onderstaand verslag verschijnt in *De Torhoutenaar*:

'Voerlieden opgepast:

Te Lichtervelde is een droevig ongeval gebeurd. P(ieter) Goddyn, schilder aldaar, kwam al klappende nevens eenen wagen met den peerdengeleider. Al met eens kwam achter hem een rijtuig in vollen draf. P. Goddyn werd door het rijtuig gegrepen en met geweld tegen den wagen geworpen. De peerdengeleider ontsnapte maar met over den dijsel te sprin-

gen. De onvoorzichtige dader is tot nu toe onbekend, want alles is zo rap gegaan, dat niet één van beide eenige inlichtingen kan geven. Doch iets is zeker, 't is dat de geleider mis afgesteken heeft. Ten gevolge daarvan, wordt de nieuwe wet op het afsteken op de wegen aldaar erg beknibbeld. Het parket is ter plaats geweest. Goddyn bevindt zich in doodsgevaar.'

Enkele dagen later zal Pieter Goddyn bezwijken aan zijn verwondingen.

⁴ Lichtervelde was, zoals de hele streek, altijd al een dorp van thuiswevers geweest. In 1738 waren er reeds 134 zelfstandige wevers op een totale bevolking van 2.361 inwoners. Bij de volkstelling van 1814 waren er ca. 300 wevers op een bevolking van 5.088 inwoners. In de kiezerslijst van 1913 worden nog een twintigtal wevers vermeld. Doorheen de hele negentiende eeuw zou thuisweven een (steeds kleiner wordende) bron van inkomsten blijven om uiteindelijk te verdwijnen. In de hele regio waren weefscholen opgericht tijdens de crisis in de linnennijverheid en de hongerjaren rond 1840 - 1850. Toen het beroep geen bestaanszekerheid meer bood, verdwenen ook de scholen. In Lichtervelde was de weefschool gevestigd vooraan rechts in de Groenstraat.

Gemeenteraad van 7 januari

Er worden 4 officieren benoemd voor het vrijwillig pompierkorps: Louis Degreef (kapitein-bevelhebber), Henri Vandenameele (luitenant), Felix Vanantwerpen en Henri Vervaeke (onderluitnants).

Vechtpartij

In *De Torhoutenaar* van 19 januari lezen we: *'Een bloedig gevecht heeft verleden zondag plaats gehad ter herberg Burgerwelzijn, Kwakkelhoek te Lichtervelde. De drie gebroeders Richard, Eduard en Camiel Hackx, werklieden te Thourout, begaven zich in den namiddag naar gemelde herberg en geraakten weldra in twist met de gebroeders Charles en Henri Missinne, van Lichtervelde, waarmede zij sedert eenige tijd in oneenigheid waren. Van woorden kwam men tot daden en de messen werden getrokken. De broeders Missinne bekwamen verscheidene erge messteken. In hunne woede sloegen zij rechts en links: zoo werd de zuster van Missinne, die hare broeders tot vluchten aanzette, ook getroffen; haar neusdoek werd met vijf steken doorploegd en eene drong tot in hare rug. Twee der broeders Hackx hebben ook messteken bekomen, de eene heeft eene wonde boven het oog en de andere, Eduard, eene in de hand welke, zegt hij, toegebracht is door zekeren Pieter Bruynooghe, van Lichtervelde, die, naar het schijnt, de dochter Missinne wilde beschermen. Daar de wonden van één der gebroeders Missinne gevaarlijk zijn, is het parket van Brugge donderdag ter plaatse geweest en heeft een aanhoudingsmandaat afgeleverd tegen Camiel en Richard Hackx die door de gendarmerie van het gevang van Brugge overgedaan zijn.'*

Gemeenteraad - 13 april

Burgemeester Pieter Tempelaere overlijdt en Ferdinand Vermeersch - Van Canneyt wordt benoemd als nieuwe burgemeester. Hiermee komt een einde aan de moeilijke situatie tussen schepencollege en gemeenteraad. Beiden hebben vanaf nu dezelfde meerderheid zodat de conflicten achterwege blijven.

Jan-Baptist Storme wordt als nieuw lid van het armbestuur verkozen met slechts 2 stemmen op de 10⁵.

23 mei

De raad beslist om voor de helft tussen te komen in de *nieuwe gravier van het Hoogwielken (Voerman) naar de nieuwe statie van den Ijzeren weg op de Kortekeer*.

⁵ Nadat deze zaak viermaal op de agenda geplaatst was, wordt Jan Baptiste Storme nu eindelijk gekozen als nieuw lid van het armbestuur in opvolging van Ivo Denolf. De meerderheid heeft na het overlijden van Pieter Tempelaere nog geprobeerd om nieuwe kandidaten naar voor te schuiven maar de provinciale overheid weigert die. Storme wordt verkozen met twee stemmen tegen twee stemmen voor Ivo Denolf en 6 blanco stemmen. De hogere leeftijd van Storme gaf de doorslag.

6 juni: Inhuldiging van burgemeester Vermeersch

Uit *De Torhoutenaar* van 8 juni:

'Den inhuldiging van den heer Dr. Vermeersch-Van Canneyt als burgemeester heeft donderdag namiddag met den grootsten luister plaats gehad. Gansch de gemeente waar de stoet moest doortrekken, te beginnen met de statie, was in eene groene dreef herschapen, afgewisseld door praalbogen van afstand tot afstand geplaatst; op bijna al de huizen wap-

perde de nationale vlag en talrijke jaarschriften en gelegenhedsdichten versierden de gevels tusschen trofeën en draperijen. Prachtig was de stoet die door duizenden nieuwsgierigen bewonderd werd; "De Lichterveldenaars halen er eere van" was het algemeen gesprek der vreemde toeschouwers.'

De commissie die de feesten organiseert, is samengesteld uit pastoor Achiël Six, August Gysselinck, Oscar Coussement, Emiel Dejonckheere, August Mattan, Alidor Cloet, Leon Depuydt, Isidoor Deceuninck, René Deceunink en Louis Degreef. De gemeente geeft een subsidie van 1000 frank.

Heemkundige kring Karel Van de Poele

Uit de gemeenteraad - 19 juni

De plaats van hulponderwijzer in de gemeenteschool zal afgeschaft worden wegens het gering aantal leerlingen (34). Hulponderwijzer Emiel Dejonckheere wordt *'in beschikbaarheid gesteld met genot van wachtgeld'*. Deze beslissing wordt echter niet goedgekeurd door de hogere overheid zodat Dejonckheere verder aan de slag blijft.

13 juli

Pastoor Jan Desmet wordt gekozen als lid van het armbestuur. Hij zal gedurende zijn hele ambtstermijn deze functie blijven uitoefenen. Tijdens dezelfde gemeenteraad wordt het armbestuur op de vingers getikt omwille van nalatigheid bij de controle op tarwe in het station. De besturende commissie moet schadeloosstelling eisen aan de leverancier van de minderwaardige tarwe.

Wrijvingen

Het botert helemaal niet tussen de meerderheid en gemeentesecretaris Jules Wyffels. Omdat de raad een verhoging van zijn wedde als secretaris van de burgerlijke godshuizen weigert, dient hij klacht in bij de gouverneur. Deze klacht blijft zonder gevolg. Ook met commissaris August Wyffels zijn de relaties alles behalve. Hij weigert nog langer het bevolkingsregister bij te houden en ook zijn broer Jules wil het niet overnemen. Hierop besluit de meerderheid een nieuwe bediende aan te werven voor deze taak: August Gysselinck. Er worden nieuwe uren vastgesteld voor het personeel van het gemeentehuis waaraan iedereen zich strikt moet houden.

De tekenacademie

In *De Veldbloem* van 26 september verschijnt een artikel over de Lichterveldse tekenacademie. De school bloeit en vanaf oktober zullen er nog twee bijkomende cursussen op het programma staan: projectie en meetkundige berekeningen. Het nieuwe schooljaar start op 14 oktober en de lessen worden gegeven door vier leermeesters en dit op maandag, woensdag en vrijdag van 17h30 tot 19h30, en de nieuwe cursussen op zondagvoormiddag. Nadat de aanwezigen de tentoonstelling van de werken kunnen bekijken, heeft de prijsuitreiking plaats in drie grote klassen: Lijntekening, Ornament en Bouwkunde⁶.

Kermismaandag

⁶ De volgende leerlingen vielen toen in de prijzen:
Lijntekening (35 ll.): 1. Edmond Vanwallegheem 2. Hector Dejonckheere en Omer Vanherreweghe;
Ornament (15 ll.): 1. Alfons Verscheure (Ichtegem) 2. Jules Desender & Victor Verstraete;
Bouwkunde, klas timmerwerk (10 ll.): 1. Victor Billiet & Alidor Roelens (Torhout) 2. Maurice Desender;
Bouwkunde, klas metselwerk (7 ll.): 1. Alidor Callewaert & Charles Deceuninck (Torhout);
Bouwkunde, klas eerste beginselen (9 ll.): eervolle vermelding: Valeer Keesemaecker, Benonie Vanhoet;
Bouwkunde klas ijzerwerk (13 ll.): 1. Isidoor Allemeersch 2. Cyriel Vandewalle.

In Lichtervelde komen twee officieren uit het Boerenleger, Commandant Plokhooij en Veldkornet Louw een voordracht geven in de Congregatiezaal. De Boerenoorlog tussen de Engelsen en de Zuid-Afrikaanse Boeren vindt, door de taalverwantschap, grote weerklank bij de Vlaamse bevolking. *De Veldbloem* publiceert een uitgebreid verslag over deze voordracht. Ook *De Torhoutenaar* neemt regelmatig verslagen op van het krijgsgebeuren. Er wordt beslist om het volgend jaar een toneelvoorstelling te geven over de Boerenoorlog, waarvan de opbrengst de Zuid-Afrikaanse Boeren zal ten goede komen.

Nog in 1901

1901 is het jaar dat te Torhout de onderlinge paardenverzekering opgericht wordt. De hele streek is trouwens een centrum geworden van paardenfokkerij en -handel. Het werkgebied van de verzekering omvat ook Lichtervelde en het is de Lichterveldse veearts Polydor Desmet die van 1901 tot 1921 voorzitter zal zijn.

Bevolkingscijfers

In 1901 zijn er 6572 Lichterveldenaren. Er waren in de loop van het jaar 31 huwelijken, 199 geboorten en 119 sterfgevallen. 222 mensen kwamen zich in Lichtervelde vestigen en 241 verlieten de gemeente.

Gemeenteraad van 1 februari

De raad beslist om een gemeentelijk gewapend vrijwillig brandweerkorps in te richten met 64 mannen. De motivatie is als volgt: *'Overwegende dat deze gemeente zeer belangrijk is om hare bevolking en uitgestrektheid en bijzonderlijk om hare nijverheid en handel die voornamelijk bestaat in droogen, herdroogen en fabrikeeren van cichorei, dat deze nijverheid waarvan de gestichten meest in de kom van de gemeente gelegen zijn, groot gevaar van brand oplevert. Overwegende dat deze omstandigheden de oprichting van een gewapend pompierkorps wenselijk maken om spoedig den blusdienst in te richten en als hulp te dienen voor handhaven der orde en bewaken der eigendommen'*.

De in Lichtervelde sterk verbreide cichoreinijverheid is dus een stevig argument voor de oprichting van een korps. De toekomst zal uitwijzen dat men geen ongelijk had.

Een nieuwe brandverzekering opgericht op 16 februari

Als tegenhanger van de *Samenwerkende Brandverzekering van Lichtervelde*, beheerd door partij van De Keizer, wordt nu ook door adepten van De Zwaan een brandverzekering opgericht onder de naam *Sint-Donatus*. Zetel van de nieuwe verzekering is herberg Het Gemeentehuis, voorzitter is Charles Vandecasteele en secretaris Alberic Delafontaine.

23 februari - toneelvoorstelling voor Zuid-Afrika

De in 1901 aangekondigde toneelvoorstelling t.v.v. de Zuid-Afrikaanse boeren gaat door in De Zwaan. Het stuk *Oorlog der Boeren* wordt er opgevoerd door *Willen is Kunnen*. Er wordt 37 frank opgehaald. Het heeft zo'n bijval dat er een bijkomende voorstelling komt op 2 maart. De twee Zuid-Afrikanen die vorig jaar op bezoek waren, schrijven nog een dankbrief vooraleer ze naar hun vaderland terugkeren.

Gemeenteraad - 27 februari

De raad geeft gunstig advies voor het oprichten van een tramlijn Lichtervelde-Zwevezele-Wielsbeke. De lijn zal er echter nooit komen.

4 juli

In de gemeenteraadszitting komen de wrijvingen tussen de meerderheid en de secretaris tot een hoogtepunt. De raad heeft niet minder dan elf klachten tegen de secretaris: o.a. zich niet houden aan de afgesproken bureeluren, onvriendelijkheid, achterhouden van brieven, weigeren bevelen uit te voeren, enzovoorts. De raad doet het voorstel tot schorsing van 3 maanden zonder wedde en stelt bediende Xaveer Baert aan als waarnemend secretaris. De Bestendige Deputatie zal deze schorsing niet goedkeuren overwegende dat sommige grieven niet bewezen en andere overdreven zijn. Ze laat dit echter maar in december weten, dus nadat de schorsing reeds beëindigd was. De gemeente moet wel de wedde uitbetalen.

Tijdens dezelfde raad wordt een subsidie van 50 frank toegestaan om het feit te herdenken dat de Guldensporenslag 600 jaar geleden plaats had. De kinderen van de gemeenteschool krijgen een dagje vrijaf. Van grote vakantie, zoals de jeugd ze nu kent, is dan nog geen sprake.

3 september

De raad keurt een motie goed voor de Wet Cooremans die de vernederlandsing van het Middelbaar Onderwijs beoogt.

Nieuwe schooldirectrice

In de Aangenomen lagere meisjesschool volgt Hortense Kerkhofs Melanie Poodts op als bestuurster. Op dat moment kent de gemeenteschool 14 kosteloze leerlingen, de Berchmansschool 100 en de meisjesschool 128.

Nieuw Rustoord: het Sint-Rosaliegesticht

Het nieuw gebouwde Rosaliagesticht.

Lichtervelde krijgt er in 1902 een nieuw rustoord bij: het Sint-Rosaliagesticht in de Kools-kampstraat. Het wordt opgericht als een bijhuis van het bestaande Godshuis Sint-Jozef. Rosalia Delafontaine is de grootste financiële weldoener en zodoende krijgt het haar naam. Dit nieuwe rustoord is vooral bedoeld voor de betere klasse. Verzorging en tafel zijn er dan ook een stuk beter dan in het gewone Godshuis. Al snel krijgt de nieuwe instelling dan ook in de volksmond de weinig eerbiedige naam van *Het Vettekot*. Het zal ongeveer 70 jaar blijven bestaan.

Op dat moment wonen er in het Godshuis Sint-Jozef 39 mannen, 18 vrouwen en 6 wezen. Er zijn 17 tafeliërs en 10 zusters.

Varia uit de gemeenteraad

In 1903 worden nogal wat tot dusver onverharde straten in steen gelegd.

Er wordt een commissie opgericht om een vergunning te verlenen voor levering van gas of elektriciteit om de gemeente te verlichten.

Het komt opnieuw tot een dispuut met de gemeentesecretaris die de vernietiging van zijn schorsing gevierd heeft met een optocht met muziek en een feestrede aan zijn huis. Hij wordt opnieuw voor 8 dagen geschorst.

Er wordt melding gemaakt van 2 grote branden: bij Henri Picceu waarbij 22 pompiers uitrukten en bij Charles Delameillieure waarbij 18 pompiers moesten uitrukken.

Gemeenteraad van 23 september

Veearts Polydor Desmet wordt aangesteld tot gemeentelijk vleeskeurder met een jaarwedde van 800 frank en bevestigd in zijn functie van toezichter der wekelijkse eetwaren- en varkensmarkt met een jaarwedde van 150 frank. Deze benoeming zal in de komende jaren nog tot heel wat politieke disputen aanleiding geven.

Tijdens de gemeenteraad van september wordt de vraag van de parochiale schoolraad besproken om de aanneming van de Berchmansschool te wijzigen. Deze raad was samengesteld uit Achiël Depuydt, Amand Goddyn en August Gysselinck. Leerders in de Berchmansschool waren toen Ernest Huyghebaert, Oscar Coussement, Cleophas Sintobin en Constant Vincent.

In dezelfde gemeenteraad wordt Charles Brysse benoemd als bijkomende gemeentelijk straatwerker met een uurloon van 0,20 fr. en Joannes Beusaert tot *oppasser en aansteker der lanteernen voor de openbare verlichting* met een loon van 2, 25 fr. per dag. Als assistent krijgt hij August Houwen die benoemd wordt als *hulpoppasser der gemeentelanteernen* met een loon van 0,50 fr. per dag.

Kermiszondag 27 september: Groots Vaderlands Feest

Ter gelegenheid van het schenken van een vaandel door koning Leopold organiseren de Leopoldisten een groot feest. Louis Degreef is voorzitter van het feestcomité. Er nemen maar liefst 32 groepen deel aan het feest, uit de hele provincie. De gemeentelijke pompiers en de fanfare Sint-Cecilia openen de stoet en de militaire muziekkapel van het Vierde Regiment Voetvolk uit Brugge geeft een slotconcert op de markt. Het organiseren van dergelijke feesten komt heel vaak voor in de periode vlak voor de eerste wereldoorlog, toen een militair tintje veel meer op prijs gesteld werd dan nu.

In *De Torhoutenaar* lezen we een verslag van dit feest.

‘Vaderlandsche betooging.

Zondag was Lichtervelde in feest ter gelegenheid der overhandiging van het vaandel, gift

van Z.M. den koning, aan de maatschappij van de Oude Wapenbroeders onder Leopold I. De treinen brachten eene ontzaglijke volksmenigte aan.

Eene afvaardiging officieren en onderofficieren van het garnizoen van Brugge, met het muziek van het 4de linieregiment, alsook een dertigal maatschappijen van Oud-Soldaten onze provincie, namen deel aan de vaderlandsche betooging en begaven zich, om 2 ure, stoetsgewijze van de statie naar de marktplaats. Kolonel Jacoby, afgevaardigde van den koning, overhandigde in naam van Zijne Majesteit, op den kiosk voor den omstandigheid ter markt geplaatst, het prachtig vaandel aan den bevelhebber der maatschappij van Oude Wapenbroeders, de heldin van het feest, en sprak bij deze gelegenheid eene vaderlandsche redevoering uit. Hij herinnerde de diensten aan het vaderland bewezen door de Oud-Soldaten, sprak ook met veel lofe over het leger en de regeering van Leopold I, hij roemde tevens het afrikaansch werk en den beschavingsgeest van Leopold II die aan België eene

kolonie en een afzettingsmiddel voor den voortbrengsels der belgische nijverheid geschonken heeft.

De heer De Greef, kapitein-bevelhebber der gemeentelijke Sapeurs-Pompier, dankte kolonel Jacoby in eene korte maar zielroerende redevoering, en bracht hulde aan Z.M. Leopold II wiens trouwe onderdanen wij immer zijn gebleven. Een oud-strijder van 't jaar 30, Mestdagh, geboortig van Thourout, woonachtig te Gits, oud 94 jaar, werd den kolonel voorgesteld, die zich eenige stonden met hem onderhield en hem warm de hand drukte. Om 3 ure gaf het muziek van het 4e linie, onder de leiding van den heer J. Muldermans, een prachtig concert; al de nummers van het programma werden meesterlijk uitgevoerd.

Om 4 ure viel een stortregen en dreef de feestvierenden en de talloze nieuwsgierigen naar de herbergen tot volle genoegen der bazen, die goede zaken deden.'

17 oktober - een orkaan

Nog uit *De Torhoutenaar*:

'Maandag, rond 11 1/2 ure namiddag, woedde een orkaan over de gemeente Lichtervelde. Buiten een getal pannen werd er eene wiek afgerukt van den molen van Pieter Denys en eene van deze van Pieter Devos, staande in de Statiestraat nabij de statie, welke laatste om-trent een dertigal meters terecht kwam op

eenen gevel van een huis al den overkant der straat gelegen en bracht er schade toe.' De zware poort van het gemeentehuis wierd ook uitgerukt en de stalknecht werd erdoor erg gekwetst. Het slachtoffer is de genaamde Wannes Bertrem die alhoewel buiten gevaar zijnde, nog wat ijelhoofd is.'

Gemeenteraadsverkiezingen op 18 oktober

Bij deze verkiezingen moeten 6 van de 11 mandaten hernieuwd worden. In de Congregatiezaal houdt de groep De Zwaan, die aan het bewind is, een grote kiesmeeting waarop volgens *De Veldbloem* meer dan 1000 mensen aanwezig zijn. Sprekers zijn pastoor Joannes Desmet, Felix Masselis, de secretaris van de Onderlinge Bijstand en burgemeester Ferdinand Vermeersch - Van Canneyt. Opvallend is de duidelijke politieke stemmingname van pastoor Desmet. De minderheid schrijft daarover trouwens een brief naar het bisdom die echter zonder gevolg blijft. De kiesmeeting die in de Keizer op het zelfde moment plaats heeft, is (althans volgens *De Veldbloem*) een grote flop. De uitslag van de verkiezingen is echter een grote verrassing want eigenaardig genoeg gaan alle nieuwe mandaten naar de kandidaten van De Katholieke Burgersgilde en behaalt De Zwaan geen enkel mandaat. Van een ommekeer gesproken! Vanaf Nieuwjaar zal de meerderheid in de raad dus opnieuw veranderen. De meerderheid in het college blijft echter wel in handen van De Zwaan. *De Veldbloem* kan deze nederlaag niet verteren en schrijft: 'Die de waarheid wil weten over onze kiezing, leze de geschriften en Gazette van Lichtervelde van over 8 dagen en vandaag en neme 't tegenovergestelde, vermenigvuldigd door 100'. Er wordt ook gesproken over grootscheepse fraude, hetgeen later bij de verkiezingen van 1911

nog zal aangehaald worden. Een officiële klacht wordt ingediend, ondertekend door onderpastoor Ryckewaert en onderwijzer Oscar Coussement.

Heemkundige kring Karel Van de Poele

1904

Gemeenteraad van 9 januari

Tijdens de gemeenteraad wordt dokter Emiel Vermeesch-Dochy verkozen tot nieuwe schepen. Hij vervoegt daar Ferdinand Vermeersch-Vancanneyt, zijn collega, en Eduard Farasyn. Net zoals in 1900 hebben we nu een andere meerderheid in het college als in de raad. De spanningen lopen echter niet meer zo hoog op als toen.

15 januari

De nieuwe meerderheid vraagt om de beslissingen genomen op 7 december nog in te trekken. Ook vraagt ze om de begroting terug te zenden. De provincie gaat hier echter niet op in. De nieuwe verpachting van het Gemeentehuis wordt ongunstig geadviseerd '*aangezien het wenschelijk ware indien de geldmiddelen der gemeente het toelaten, eene verandering aan het gemeentehuis te brengen die den in- en uitgang door de herberg zou dempen of de herberg af te schaffen, en dat de vernieuwing van den pacht dit zoude beletten*'.

27 februari - pastoor Denys komt spreken in Lichtervelde

Pasterke Edmond Denys, tot aalmoezenier der *Franschmans* benoemd in 1902, komt een spreekbeurt geven over de seizoenarbeid door Vlaamse arbeiders in Frankrijk⁷. De spreekbeurt gaat door in de huidige Potteriezaal en er zijn 200 aanwezigen. Enkele weken later wordt de *Drie Koningsbeurze* opgericht, een verzekering voor de Lichterveldse arbeiders in Frankrijk. Achiël Six wordt de bezielende figuur.

Gemeenteraad van 15 april

Er wordt een lening aangegaan van 25 000 frank om werken aan de straten te kunnen uitvoeren. De lening zou pas in 1967 afbetaald zijn. Deze termijn wordt echter door de hogere overheid teruggebracht op 33 jaar.

Juni

Een toelage van 25 frank wordt toegestaan aan de muziekafdeling van de Katholieke Kring om het hoornvee-feest van Margrietemaandag op te luisteren. Voorheen was het Sint-Cecilia die deze taak op zich nam. Een andere meerderheid heeft dus ook een ander gemeentemuziek tot gevolg.

⁷ Een uitgebreid artikel over de figuur en het werk van pastoor Edmond Denys verscheen van de hand van Van Devyvere, Filip.: Pasterke Denys, Aalmoezenier van de Vlaamse seizoenarbeiders in Frankrijk in Eerste Jaarboek van de Heemkundige Kring Karel Vandepoele, Lichtervelde, 1985, p. 21 e.v.

30 juni

Er wordt nogmaals een aanvraag ingediend om de plaats van hulponderwijzer in de gemeenteschool af te schaffen wegens het voortdurend dalend aantal leerlingen. Het zijn er maar 25 meer.

Op aandringen van de Gouverneur wordt een zangleraar benoemd in de gemeenteschool. Voor deze functie moet een buitenstaander gezocht worden *'aangezien de onderwijzers dier school noch stemme, noch muziekaal gehoor hebben en dus enkel het theoretisch onderwijs kunnen geven'*. Er zijn twee kandidaten: gemeentebediende Xaveer Baert en schoenmaker Evarist Sinnaeve. Deze laatste wordt uiteindelijk benoemd.

12 september – naar Mongolië

Luttele maanden na zijn priesterwijding vertrekt Lichterveldenaar en Scheutist Cyriel Depuydt naar de missie in Oost-Mongolië. Hij zal er gedurende 13 jaar op 3 posten werkzaam zijn. Amper 39 jaar oud zal hij te Che-pa-li-t'ai aan tyfus overlijden (†14/08/1918).

29 oktober - ongeval

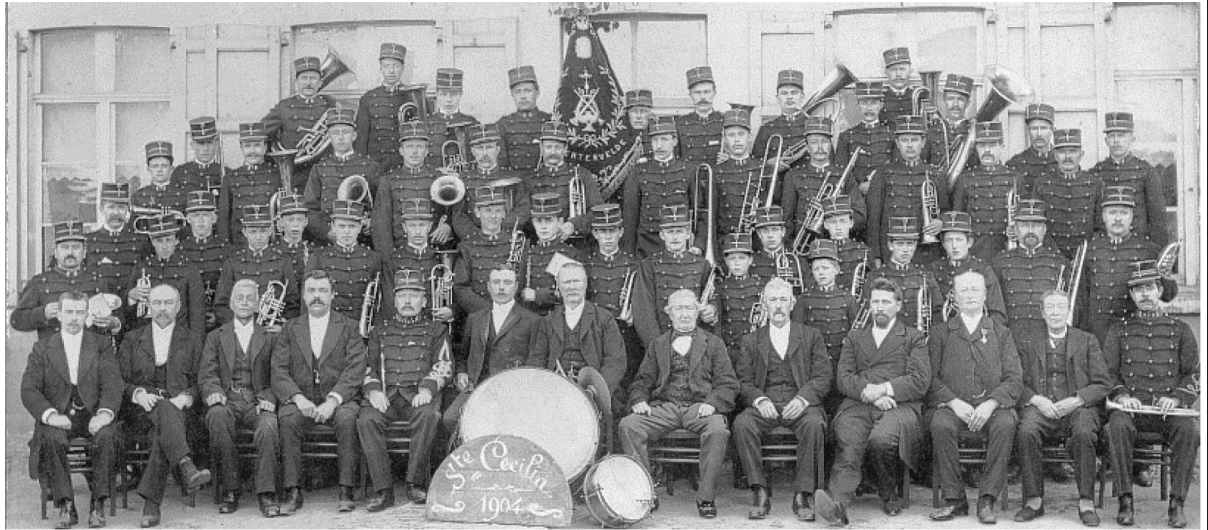
In *De Torhoutenaar* van 29 oktober lezen we: *'Op eenen cichoreiakker te Lichtervelde was men aan de arbeid toen de 5jarige Irma Maertens in de nabijheid der werklieden speelde. Zij bekwam een zoo geweldigen slag met een drietand dat haar leven in gevaar is. Niettegenstaande de slag onvrijwillig toegebracht werd, is het parket van Brugge aldaar afgestapt om een onderzoek te doen en vast te stellen aan wie de schuld moet toegeschreven worden.'*

Scheutist Cyriel Depuydt

Sint-Cecilia in het nieuw

De fanfare Sint-Cecilia, gevestigd in lokaal De Zwaan, krijgt een nieuw uniform. Rosalia Delafontaine, die eerder al veel geld schonk voor het bouwen van het Rosalia-gesticht, is nu ook de grote sponsor. Voorzitter van de fanfare in 1904 is Achiel Depuydt en dirigent Emiel Reynaert. De fanfare telt 47 muzikanten en 13 bestuursleden.

Op de eerste rij poseert het bestuur (van links naar rechts): Alberik Delafontaine, Theophiel Labens, Felix Masselis, Oscar Coussement, dirigent Emiel Reynaert, voorzitter Achiel Depuydt, erevoorzitter Xavier Kerkhofs, ondervoorzitter Amand Devos, Conrard Devisschere, burgemeester Ferdinand Vermeersch - Van Canneyt, Eduard Farasyn, Leo Delecluyse en Emiel Delecluyse. De secretaris was toen Pieter Vancoillie, op de foto de voorlaatste in de tweede rij. Ter gelegenheid van deze nieuwe uniformen maakt de Torhoutse fotograaf Cottenier een groepsfoto van de fanfare. Van deze foto zullen later nog tweemaal afdrukken op postkaartformaat gemaakt worden: een eerste maal ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan in 1906, waarbij met een fotografische truuk de datum op de foto aangepast wordt van 1904 naar 1806-1906, en een tweede maal in 1913 om de leden te laten weten dat de koninklijke titel bekomen werd.

1905

Gemeenteraad van januari

Het bestuur van de vlechtschool laat weten dat de zes leerlingen van de school hun leergangen beëindigd hebben in 1904 en dat er zich geen nieuwe leerlingen aangeboden hebben. Om die reden worden de lessen van vaktekenen en van theorie opgeschort en verzaakt het bestuur aan de toelage der gemeente. Er wordt aan de gemeente gevraagd dat een vijftal leerlingen *'in het korfvlechten kosteloos zouden onderricht worden gedurende 2 jaren'*.

De raad besluit dat de beroepsschool moet aanzien worden *'als niet meer bestaande en het comiteit als niet gelukt in zijne pogingen'*.

Februari

Enkele inwoners van de Bollestraat vragen om aan de noordkant van het station een uitweg te bekommen om de koopwaren te kunnen vervoeren naar hun straat. De raad ondersteunt deze vraag.

Er wordt beslist om een driejaarlijks abonnement op de telefoondienst te nemen voor 189 frank per jaar. De toestellen zullen in het gemeentehuis geplaatst worden en kosteloos ten dienste van het publiek zijn.

Mei

Lichtervelde telt in 1905 twaalf paardenkooplieden en het is dan ook niet verwonderlijk dat zij streven naar het inrichten van een paardenmarkt.

In de cafés van de stationsbuurt floreerde de paardenhandel. Op de foto herberg In 't Paradijs, uitgebaat door Hector Vandekerckhove, makelaar (facteur) in paarden. Van links naar rechts: Jules Demuynck, een onbekende jongen, Hector Vandekerckhove, Emiel Vandekerckhove, Marie Vandekerckhove, Celestine Petipas, Florida Vandekerckhove en Victor Vandewalle.

De raad beslist eenparig om een jaarlijkse paardenmarkt in te richten op de eerste maandag van juni en dit aan het station. De eerste markt zal doorgaan op 5 juni om 10 uur 's ochtends *aan de statiekant*. Om 1 uur in de namiddag zal er een prijskamp voor landbouwpaarden zijn, ook in de Statiestraat. De organisatie van de markt is in handen van het *Kweeksyndicaat* en de *Boerengilde Sint-Elooi*. De gemeente geeft een subsidie van 250 frank als prijzengeld en een premie van 1 frank per te koop gesteld paard. Voor iedere volledige lading paarden die per spoor verzonden wordt, komt nog een bijkomende premie van 10 frank.

Het eerste paardenfeest zal uiteindelijk 789 paarden zien te koop stellen. 267 paarden (18 wagons) werden naar Duitsland gestuurd. De paardenfeesten zullen blijven bestaan tot in de jaren '20 maar na de eerste wereldoorlog nooit meer hetzelfde elan halen als voorheen.

Enkele inwoners der Langemeersch vragen om de Waterhoensbeek te dempen die recht voor hun huizen loopt⁸. Deze vraag wordt niet toegestaan.

⁸ De Langemeersch van toen is nu de Peperstraat.

17, 18 en 19 juli - grote notariële verkoping op Het Veld

Op 17, 18 en 19 juli gaan de notarissen J. De Saegher uit Lichtervelde en L. Nève uit Gent over tot de openbare verkoping van 225 hectare grond op Het Veld. Deze gronden waren eigendom van de familie Kervyn te Gent. In totaal wordt de verkoop ingedeeld in 142 loten. De zusters Paulinen maken van de gelegenheid gebruik om de grond waar de Veldschool in 1867 op gebouwd was, nu in volle eigendom aan te kopen. Deze grond hadden ze tot nu toe in cijnspacht.

Gemeenteraad - augustus

De raad keurt de vervanging van Eduard Farasyn als schatbewaarder der kerkfabriek door Felix Masselis goed. Farasyn wordt de nieuwe voorzitter.

Het brandweerkorps vraagt om de leegstaande gebouwen van de oude weefschool te mogen gebruiken als arsenaal. Deze vraag wordt uitgesteld.

21 oktober - muziek

'In de trekking der premiën toegekend aan de maatschappijen van samenzang, fanfare en harmonie en symfonie, die in den loop van het seizoen hebben deel genomen aan het groot internationaal en bestendig festival te Oostende, heeft de harmonie Sint-Cecilia onzer stad (Torhout) een premie gewonnen van 50 fr., de fanfaren St-Cecilia van Lichtervelde eene premie van 100 fr. en de fanfaren Burgersgilde van Lichtervelde eenen idem van 50 fr.'

Gemeenteraad van november

De raad geeft positief advies om de oude weefschool als arsenaal te laten gebruiken. Terzelfdertijd vragen ook enkele wevers om de gebouwen gedurende de winter te mogen gebruiken. De Gouverneur moet de knoop doorhakken.

December

August Vanoverschelde, pachter der stand- en weegrechten der wekelijkse markt, vraagt nogmaals een afslag op zijne pachtsom, overwegende '*dat onze wekelijksche markt telken jare verminderd*'. De raad vermindert de pachtsom van 325 naar 250 frank per jaar.

KANTOREN
VAN
Mre J.-E. DE SÆGHER
Notaris te Lichtervelde
EN
Mre LEON NÈVE
Notaris te Gent.

Voornoemde Notarissen zullen ten overstaan van den Heer Vrederechter van het kanton Thourout, overgaan tot de

Openbare Verkoop
VAN EENES

SCHOONEN EIGENDOM
HET
HEERENVELD
GELEGEN IN EENEN BLOK
TE
Lichtervelde en Thourout
GROOT
225 HECTAREN
bevatende:

HOFSTEDEN
LANDEN en MEERSCHEN
HUIZEN en HERBERGEN
BOOM- SPARRE- en TAILLIE-
BOSSCHEN

Ten grootendeels in regie, het overige verpacht mits 8597 frank 75 's jaars.
Verdeeld volgens plakbrieven in 142 Koopen.

Zitdagen:
IN STEL
Voor het Eerste Deel: Koopen 1 tot 50.
Den Maandag 17 Juli 1905
ten 2 ure stipte namiddag, in de Zaal van den Keizer, Neerstraat, Lichtervelde.
Voor het Tweede Deel: Koopen 51 tot 91.
Den Dinsdag 18 Juli
ten 2 ure namiddag, in het Gasthof La Station, bij M. De Baene, Statieplaats, Lichtervelde.
Voor het Derde Deel: Koopen 92 tot 142.
Den Woensdag 19 Juli
ten 2 ure namiddag, in de Zaal van den Handboom, Potterijstraat, Lichtervelde.

$1\frac{1}{2}\%$ Instelpremie te winnen.

Recht van Samenvoeging in de Zitdagen van den Overelag.
Alle inschrijvingen te bekomen bij voornoemde Notarissen **DE SÆGHER** en **NÈVE**.

De fanfare Sint-Cecilia doet een aanvraag om hulpgeld te bekommen voor de viering van haar 100-jarig bestaan in 1906. Hierop vraagt Jules Storme een hulpgeld voor de fanfare van de Katholieke Kring om haar 25-jarig bestaan te kunnen vieren. De raad stelt een beslissing uit tot de volgende vergadering. Tegen die tijd heeft de fanfare echter haar aanvraag ingetrokken wellicht omdat ze beseft dat het niets zou worden. Ook van het 25-jarig jubileum van de Katholieke Kring is niets terug te vinden.

Varia

De vertraging bij de overname van de spoorwegen door de Staat, zullen het bouwen van een nieuw station echter ernstig vertragen zodat het er pas in 1914 zal komen.

De Holmolen verdwijnt

In de loop van 1905 wordt de Holmolen, ook Statiemolen genoemd, gesloopt⁹. Eigenaar Jules Delbeke werkt voortaan met een stoommachine.

⁹ Een molen op de wijk 't Conynhol, ook kortweg 't Hol genoemd, wordt al vermeld in het kerkrentenboek van 1568. De wijk, waar ook de gelijknamige herberg te vinden was, is te situeren waar de Statiestraat, de Stegelstraat, de Hazelstraat en de Ketelbuiserstraat samenkomen.

Uit de gemeenteraad - januari

De raad beslist om de gebouwen van de oude weefschool openbaar te verpachten. Felix Vanpoucke doet het voordeligste bod en hem worden de gebouwen toegewezen.

Lichtervelde wordt uitgenodigd op een algemene bijeenkomst met de firma De Brouwer uit Brugge. Het doel is een overeenkomst te bereiken inzake de gasverlichting van de straten.

Januari - moord!

In januari gebeurt een bloedig drama in de herberg Vlaanderenland aan de Kruiskalsijde, uitgebaat door Aloïs Declercq. Twee families die al jaren in onmin met elkaar leven, de Colpaerts en de Beeusaerts komen elkaar tegen in deze herberg. De twist laait hoog op en het komt tot een vechtpartij waarbij spaden, rijken, messen en vorken gebruikt worden. Er vallen 2 zwaar gekwetsten, Theophiel Colpaert en August Jacques die enkele dagen later overlijdt. Daags na het voorval trekken wel 500 mensen naar de Kruiskalsijde om iets van het gebeuren waar te nemen.

Uit de gemeenteraad - maart

Er wordt bij de minister een aanvraag gedaan om een 'velobaan' te bekomen van de Koolskampstraat tot aan de spooroverweg. De fiets zit dus duidelijk in de lift.

Er wordt nog maar een keer geprobeerd om de kalsijde naar Kortemark er door te krijgen. Dit keer wordt een vergadering belegd met het gemeentebestuur van Kortemark.

Juni

Burgemeester Ferdinand Vermeersch-Van Canneyt verlaat de gemeente en is niet langer gemeenteraadslid en burgemeester. Er is geen opvolger voor hem als gemeenteraadslid maar er zullen toch geen tussentijdse verkiezingen georganiseerd worden aangezien dit geen invloed kan hebben op de verhouding in de raad die toen 6-5 voor De Keizer is. Emiel Vermeesch zal hem vanaf september opvolgen als burgemeester. Jules Storme wordt nieuwe schepen. Zowel de raad als het college krijgen nu dus een Burgersgilde meerderheid. Als geneesheer wordt Ferdinand Vermeersch opgevolgd door Richard Wackens.

Juli

De minister van Openbare Werken laat weten dat hij de staatsbaan van Torhout naar Tielt omtrent de Marktplaats wil laten rechte trekken. De raad gaat echter niet akkoord met het voorgestelde tracé *'overwegende dat de voorgestelde verandering geenzins de verbeteringen teweeg brengt die men er kan van verwachten en dat onze marktplaats er geheel door geschonden is.'* De geplande nieuwe weg zou vertrekken aan

de herberg De Zwarte Leeuw naar Café Den Gouden Appel om uit te komen in de Statiestraat recht over de herberg 't Kanon. Een alternatief is de weg te trekken door de herbergen Spanje en De Posterij met een bocht rond de brouwerij Cloet om deze te vrijwaren. Beide plannen voldoen echter niet voor de raad o.a. omdat ze niet recht genoeg zijn en er wordt een ander tracé gevraagd. Er wordt een rechte trekking gevraagd dwars over de markt, beginnende aan de kerk om in rechte lijn uit te komen aan het Ypershoekje. Hiervoor zullen het huis van dokter Wackens en een deel van de herberg De Zwaan plaats moeten ruimen. Terzelfdertijd vraagt de raad om de twaalf ongezonde huizen die tussen de kerk en de markt staan weg te ruimen om zo de markt te vergroten en het verkeer te vergemakkelijken. De hoofdingenieur zal deze nieuwe plannen aanvaarden uitgezonderd de sloping van het huizenblok voor de kerk.

De kerkfabriek vraagt om al de bomen rond de kerk te mogen rooien *'omdat zij inbreuk maken op het plan der ontworpen versieringen rond de kerk waaronder ook begrepen is het vervangen door andere sieraadbomen'*. Dit wordt eenparig aanvaard.

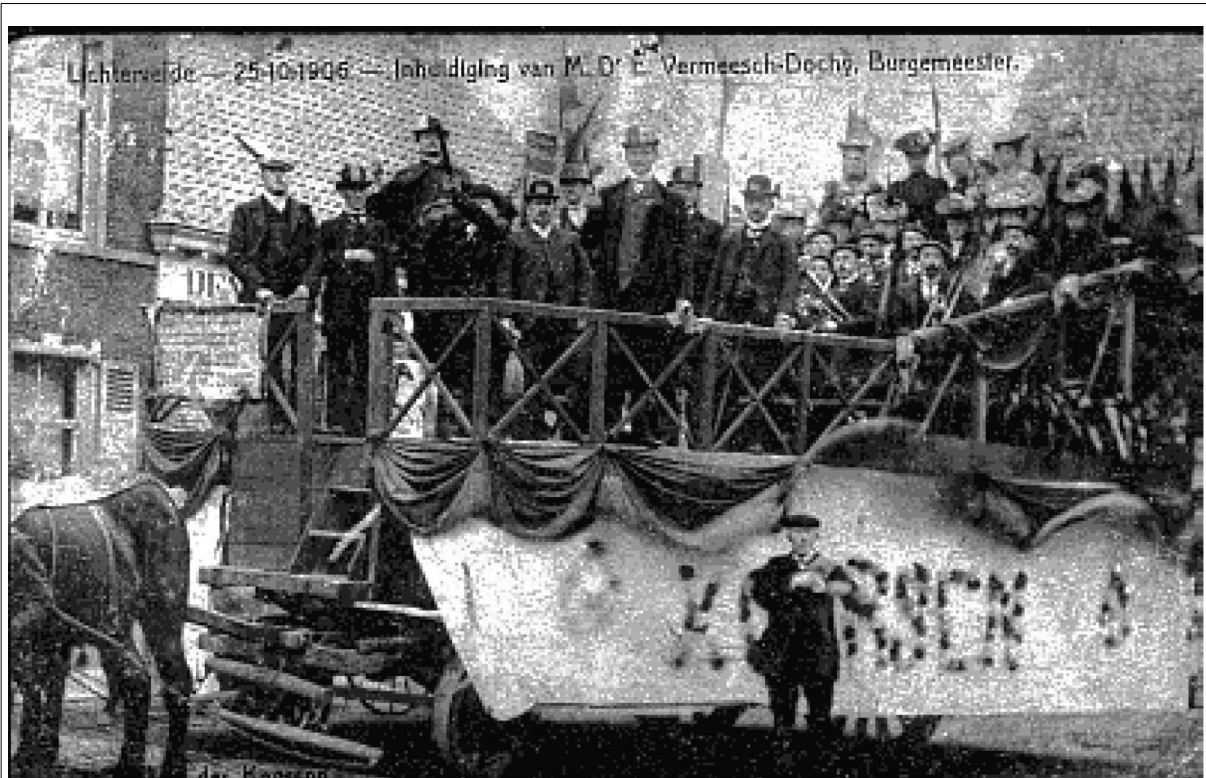
9 september - fanfare Sint-Cecilia 100 jaar oud

Op zondag 9 september viert de Fanfare Sint-Cecilia haar honderdjarig bestaan¹⁰. Om halfvier is er een optocht naar het station met de prachtige uniformen die 2 jaar voordien konden gekocht worden mede dank zij de milde steun van Rosalia Delafontaine. Meer dan 100 ereleden vergezellen de fanfare die voor de gelegenheid haar oudste vaandels (die dateren van 1806) uit de kast gehaald had. Om vijf uur is er een concert op de zomerkiosk gelegen in de tuin van erevoorzitter Xavier Kerkhofs. Er is een staande ovatie voor de 86-jarige ondervoorzitter Amand Devos wiens vader Joannes Jacobus in 1806 tot de stichters van de muziekvereniging behoorde. Het feest wordt afgesloten met een spetterend vuurwerk.

Maandag 10 september wordt er verder gevierd. Om negen uur is er een Gregoriaanse mis, waarna de leden-herbergiers worden bezocht en om één uur schuiven 160 mensen aan voor de feestmaaltijd. Tijdens het aflezen van de historiek klinken er grote toejuichingen als de naam van Leo Delecluyse valt, in 1839 aanvaard als muzikant en nu nog steeds actief.

Het feest wordt afgesloten met het gelegenheidslied dat speciaal voor dit jubileum gemaakt werd.

¹⁰ Opgericht in 1806, is dit wellicht de oudste nog actieve vereniging in onze gemeente.

Emiel Vermeesch-Dochy als burgemeester.

Uit de installatiestoet van Burgemeester Vermeesch op 25 oktober 1906: de wagen der koersen.

Dokter Ferdinand Vermeersch-Vancanneyt wordt als burgemeester opgevolgd door zijn collega-dokter Emiel Vermeesch-Dochy. Op 25 oktober wordt de nieuwe burgemeester plechtig ingehuldigd. Er wordt een feeststoet samengesteld met maar liefst 38 groepen. De stoet valt uiteen in twee grote gedeelten: een geschiedkundig deel en een gedeelte met gilden en ambachten.

Na de stoet is er een officiële ontvangst op het gemeentehuis gevolgd door een groots feestmaal.

Gemeenteraad van oktober

In de Berchmansschool wordt ontslagnemend onderwijzer Cyriel Lemahieu (°Esen 1884) opgevolgd wordt door ... Cyriel Lemahieu (°Pervijze 1885).

December

Het pachtgeld van August Vanoverschelde als pachter der stand- en weegrechten van de wekelijkse markt wordt nogmaals verminderd, ditmaal van 250 fr. naar 150 fr. Het gaat dus duidelijk niet goed met de Lichterveldse markt.

Zichten vanuit de kerktoren...

... foto's uit het begin van de eeuw.

Gemeenteraad - januari

Raadslid Francis Vandenbroucke overlijdt. Er is geen opvolger voor hem aangezien De Zwaan in 1899 alle zetels behaalde. Er zetelen voortaan maar negen raadsleden meer i.p.v. elf: zes voor de Burgersgilde en drie voor De Zwaan.

Merkwaardig fenomeen bij de postbodes

Uit *De Torhoutenaar* van 16 februari

‘Een zeldzaam feit doet zich voor bij onze briefdragers: de eene is in zijn huwelijk gezegend met eenen tweeling, twee zoontjes; de anderen ook met eenen tweeling, een zoontje en een dochtertje; een derde heeft drie na een

volgende keeren zijn huisgezin telkens zien vermeerderen met twee meisjes. Dus 5 tweelingen bij drie postbodes eener zelfde gemeente.’

Uit de gemeenteraad - maart

Er wordt nog maar eens een motie gestemd voor de aanleg van een tramlijn, ditmaal van Lichtervelde naar Ooigem over Zwevezele en Meulebeke. Ook deze lijn is er nooit gekomen.

April

Het aanleggen van een weg naar Kortemark staat weer op de dagorde in de gemeenteraad. Kortemark en Lichtervelde zijn nu overeengekomen om *eenen intercommunalen gravier* aan te leggen van 4 meter breed. Beide gemeenten zijn klaar om te beginnen maar Torhout laat andermaal niets van zich horen zodat er weer niets van in huis komt.

Gaat Lichtervelde een sombere toekomst tegemoet?

In *De Veldbloem* van 23 maart verschijnt een artikel met een nogal negatief toekomstbeeld voor Lichtervelde. Blijkbaar zijn er pogingen om de spoorlijn Gent-Adinkerke langs Roeselare te krijgen met alle gevolgen vanden voor Lichtervelde. We citeren:

‘En De Veldbloem verneemt het uit goede bron: “Er wordt hard gewrocht voor het bekomen van de lijn van Gent door Rousselaere te doen komen; daartoe zou de ijzerenweg van Pitthem langs Rousselaere Staden en Dixmude doorgetrokken worden. De kruising en aansluiting der treins zou van Lichtervelde naar Rousselaere verhuizen. En daar is het gevaar.

Onze statie zal vervallen tot een gewoon statietje. De lijnen naar Cortemarck en Pitthem zouden bediend worden door spoutertreins of koffiemolens; de treins Gent-Duinkerke zouden langs Rousselaere lopen, dus die zouden wij missen en de sneltreinen langs de lijn Kortrijk-Brugge zouden hier voorbij vliegen.”

Die plannen krijgen echter geen concrete vorm en het hele bericht blijkt uiteindelijk een storm in een glas water te zijn. De oorzaak van dit alles is, volgens de opsteller van het artikel, het feit dat Lichtervelde in 1885 de tram geweigerd heeft.

Uit De Dageraad

Het Roeselaars blad *De Dageraad* publiceert een artikel over de Lichterveldse scholen. Hierin krijgen we een scherp beeld van de toen bestaande toestand.

‘Over eenige dagen was te Lichtervelde de heropening van het schooljaar en volgens oud gebruik, den eersten achternoeven was het wandeling. De knechtschool had alzoo eenen eindeloozen rang van boven de 300 leerlingen. Maar wat aardig scheen, was dat het personeel dat die knechtschool vergezelde, bestond uit twee kloosterzusters en vier onderwijzers.

Dat maakte mij vreemdeling nieuwsgierig om daarover naderen uitleg te vragen. Na genomen inlichtingen vernam ik dat de school die op wandel was de katholieke aangenomen knechtschool was, die zoodanig aangegroeid was, dat men genoodzaakt was twee nieuwe klassen in te richten. De gemeente,

om de kosten te sparen, wilde geene onderwijzers noemen en zoo moest men zijnen toevlucht nemen tot twee niet gediplomeerde kloosterzusters. Er bestaat te Lichtervelde ook nog eene officieele knechtschool met twee onderwijzers bijgewoond door een 30-tal leerlingen en waar de gemeente geene kosten voor spaart. Maar de ouders verkiezen nochtans hunne kinderen te zenden naar de aangenomene school.

Het geval van Lichtervelde is waarlijk beklagenswaardig en bewijst nogmaals hoe noodig het is eene schoolwet te stemmen volgens de wenschen van 't Congres van Mechelen: te weten de volle gelijkheid der scholen voor de wet en ondersteuning volgens het getal leerlingen.’

Oktober

De relaties tussen De Burgersgilde en De Zwaan zijn dermate verbeterd dat men overeenkomt om met een gemeenschappelijke lijst op te komen voor de gemeenteraadsverkiezingen. Op de lijst staan drie Zwaankandidaten (Farasyn, Labens en Dewulf) en twee Burgersgilde-kandidaten (Missinne en Depuydt). Door deze overeenkomst was het dus zeker dat De Burgersgilde aan het bewind zou blijven aangezien ze een comfortabele meerderheid had bij de mandaten die niet moesten vernieuwd worden. Doordat er zich echter een tegenlijst aanbiedt met Alfons Vandenberghe en Henri Lannoy, moeten er dan toch verkiezingen georganiseerd worden. Het zit De Zwaan niet mee want haar kopman Eduard Farasyn overlijdt enkele dagen voor de verkiezingen. Toch worden meer dan 700 ‘symbolische’ stemmen op zijn naam uitgebracht. De verrassing is echter dat Alfons Vandenberghe en Henri Lannoy verkozen worden en dat Jan Dewulf uit de boot valt. De Zwaan haalt dus slechts één van de drie beoogde zetels. De groep voelt zich dan ook in het ootje genomen en de vroegere rivaliteit met De Burgersgilde kan herbeginnen. Van 1908 tot 1911 zetelt enkel en alleen Theophiel Labens voor De Zwaan, ondanks het feit dat de groep een aanhang heeft van bijna de helft der gemeente.

14 december - aanranding

Uit De Torhoutenaar:

‘Zaterdagavond rond 8 ure, keerde A. Verduyn, werkzaam bij den landbouwer Callewaert te Gits naar zijn huis te Lichtervelde terug. Aan de wijk Kruiskalsijde werd hij opeens aange-

vallen door twee kerels die hem erg mishandelden en hem zijn werkloon, 12 fr.50 afnamen. De bandieten zijn onbekend.’

Ongeval

Nog uit dezelfde editie van *De Torhoutenaar*:

‘Zaterdagvoormiddag is Koenraad Van Weeghe, koopman te Coolscamp die maandag der verleden week, te Lichtervelde door eenen

trein verrast, bezijden de baan geslingerd en drie ribben gebroken werd, overleden. Van Weeghe was 64 jaar oud en vader van familie.’

Bevolkingsmigratie in cijfers

De migratiecijfers voor 1907 geven meer uitwijkelingen dan inwijkelingen aan: niet minder dan 268 Lichterveldenaren hebben de gemeente verlaten, hetgeen slechts gedeeltelijk gecompenseerd werd door de 208 nieuwkomers die zich in de gemeente kwamen vestigen.

Heemkundige kring Karel Van de Poele

De gemeenteraad van januari

Na de eedaflegging van de nieuw gekozen raadsleden wordt Emiel Dewaele tot nieuwe schepen gekozen.

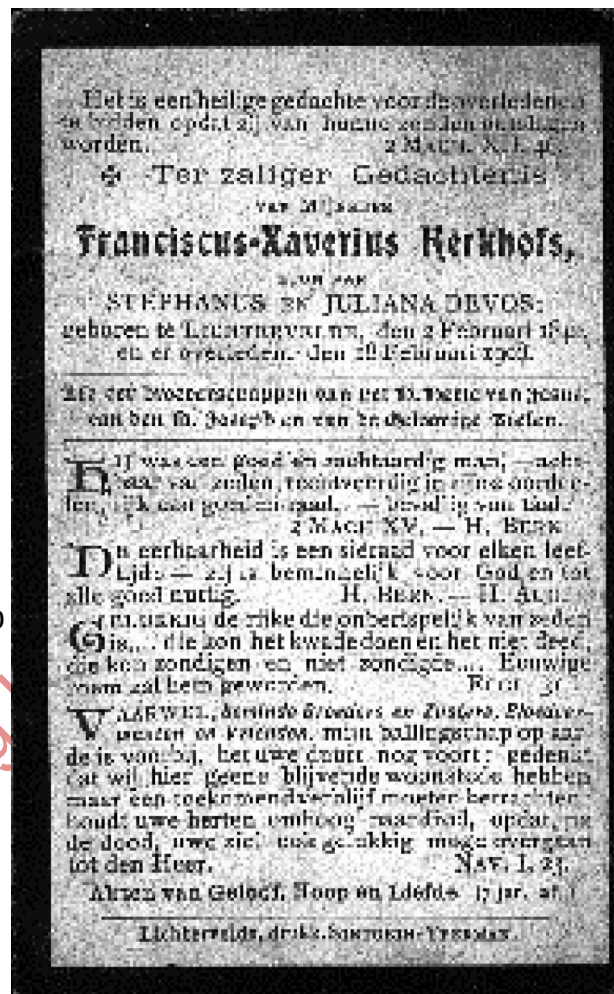
Jules Decuypere wordt de nieuwe gemeentesecretaris in opvolging van Jules Wyffels die met pensioen gaat. Uit latere kiespamfletten vernemen we dat de familie Wyffels ontgoocheld was dat dit ambt niet naar de zoon van Jules Wyffels gegaan was. Ook de oppositie heeft kritiek want zij had liever bediende Xaveer Baert zien promoveren tot secretaris en vindt aanwerving van een bijkomende kracht pure verspilling. De jaarwedde van een secretaris bedraagt 1800 frank. We zien zelfs dat Jules Wyffels die enkele jaren geleden nog in onmin leefde met de groep De Zwaan, nu plots verschijnt op de lijst van de ereleden van de fanfare Sint-Cecilia.

Februari - †Xavier Kerkhofs

Op 18 februari overlijdt Xavier Kerkhofs, gewezen burgemeester van Lichtervelde in de periode 1879-1884. Op het moment van zijn overlijden is hij erevoorzitter van de fanfare Sint-Cecilia. We citeren uit *De Veldbloem*:

'Mr. Kerkhofs, een man die iedereen's achting afdwong, was ongeveinsd van karakter, rechtschapen, diep verkleefd aan zijne medeburgers met wie hij luimig omging. Hij wist daarbij zonder onderscheid van denkwijze, zijne groote kennissen, zijne fortune en zijnen invloed ten dienste van iedereen te stellen. Hoevele gingen er niet aan zijne deur kloppen die van hem bekwamen wat zij van anderen niet verkrijgen konden. Men mag ook van hem zeggen dat zijne linkere hand niet wist het goed door zijne rechter gedaan...

Mr. Kerkhofs was nederig van inborst en geen loon verwachtte hij hier beneden, voor al het goede dat hij stichtte, hij rekende ook niet op de dankbaarheid der menschen, hij deed wel om wel te doen en bekommerde hem geensinds over het oordeel van anderen. "Doe wel en zie niet om was zijne leus". De gedachtenis van dien vromen christen man zal in eere blijven.'

Op het kerkhof spreekt Pieter Vancoillie, secretaris van de fanfare Sint-Cecilia een lijkrede uit.

Uit De Torhoutenaar van 4 april - een dodelijk ongeval

‘Een jammerlijk ongeluk is maandag alhier gebeurd. De genaamde Edmond Deurinck, 20 jaar oud, zoon van de weduwe Deurinck, handelaarster, kwam met zijn karre, waarop eene koei met haar kalf stonden, langs den kiezeweg van de wijk Bras naar huis gereden. Door eene beweging van de koei viel de jonge-

ling van de kar en rolde onder de wielen, welken hem over het lichaam reden. De ongelukkige bekwam erge inwendige wonden. Men droeg hem aanstonds naar zijne woning, waar hij dinsdagnacht, niettegenstaande de beste zorgen gestorven is.’

Uit de gemeenteraad - april

De raad beslist om de paardenmarkt voortaan anders te subsidiëren: i.p.v. 1 frank per paard worden nu een vastgesteld aantal premiën toegekend: 50 van 1 frank, 50 van 2 frank en 10 van 5 frank.

Er wordt een petitie voorgelezen van de handelaars en bewoners van het Gildhof waarin ze hun ongerustheid uiten over het tracé van de Marktstraat. Ze vrezen dat het Gildhof voortaan geïsoleerd zal zijn en dat de handelaars daar groot nadeel zullen van ondervinden.

Enkele weken later volgt nog een tweede petitie waarop de bewoners van de markt eveneens een brief richten aan het college.

Mei

De raad komt tot een overeenkomst met H. Desclee & C° voor het verlichten van de straten door middel van gas voor een termijn van 30 jaar. De lantaarns zullen langs de openbare weg geplaatst worden op 60 meter van elkaar.

Sint-Margarethazondag

In *De Veldbloem* van 1 augustus staat een pittoresk verslag over het voorbijje Sint-Margarethafeest.

‘Nog nooit sedert dat Lichtervelde Lichtervelde is, wierd er een toeloop van vreemdelingen bestatigd als Zondag 26. Men heeft bemerkt dat de vroege bezoekers wat verminderd zijn, maar dat wierd vergoed 's achternoens door eene massa volk zoo als er nog nooit door de straten gezwermd heeft. Menige eksterroogen weten er van te spreken, want boven de 12 170 gezegenden in de kerk mag men wel dit getal tot 20 000 brengen als men deze er bij rekent die nooit de kerk al binnen zien en die

komen “Margrieten” in de herbergen en Lichterveldsch bier vergieten.

Eén vreemdeling verklaarde dat van zijne gemeente alleen dit jaar veel meer volk gekomen was al andere jaren en de oorzaak daarvan was volgens hem dat de bezoekers die verleden jaar de schoone veranderingen rond de kerk gezien hadden dat aan de gebuurs verteld hadden en iedereen nieuwsgierig gemaakt hadden om dat ook eens te komen bezien. Zoo zal het gegaan hebben op al de andere gemeenten.’

15 augustus - mishandeling

We lezen in *De Torhoutenaar* van 15 augustus:

‘Woeste tooneelen gebeurden maandagmiddag in de herberg Progrès gehouden door Bruno Staelens, aan de statie. Terwijl de broers en de zoon in de fabriek aan het werk waren, kwam zekere kerel in de herberg gelopen en begon de dochters die alleen thuis waren, te mishandelen. De woesteling sleurde één der meisjes met het haar buiten, stampte en sloeg haar ongenadig af. De moeder en de dochter van den vrouwenbeul snelden op hunne beurt toe en sloegen Helena Staelens met

hunne kloefen. Het arme meisje kon eindelijk uit de handen geraken; zij was erg gekneusd en schreeuwde van de pijn; de dokter van Wacken, die daar juist voorbij reed, verzorgde het slachtoffer. Zij klaagt van inwendige pijnen. De gendarmen van Thourout, per telefoon verwittigd, kwamen zoo spoedig mogelijk ter plaatse en stelden aanstonds een onderzoek in. De dader moet gehandeld hebben uit wraak omdat de politie hem den toegang tot de herberg Progrès verboden had.’

Wellicht is de *dokter van Wacken* waarover sprake, Richard Wackens die dokter was in Lichtervelde van 1906 tot 1911. Hij woonde op de markt en was de opvolger van Ferdinand Vermeersch en de voorganger van Gustaaf Colpaert.

Gemeenteraad van augustus

De traditionele toelagen voor de kermis worden gestemd met daarboven 25 frank voor het brandweerkorps voor het uitreiken van medailles aan leden die meer dan 25 jaar lid zijn. Er gaat 50 frank voor de maatschappij *D'oude wapenbroeders* voor uitreiking van ere tekens en 75 frank voor de tweede zondag der kermis, ook wel Koeke-zondag genoemd, waar het traditionele vuurwerk vervangen wordt door *ene cinematographische voorstelling in open lucht*. Dit zal wellicht één van de eerste cine-mavertoningen in Lichtervelde geweest zijn.

Oktober

De herbergiers van 't Ypershoekje vragen een hulpgeld voor hun kermis in november maar vangen bot. De raad blijft bij zijn besluit om geen hulpgelden meer te verlenen aan wijkfeesten die niet gedurende de jaarlijkse kermis gegeven worden.

3 oktober - wielervoers

Naar 1914 toe worden er meer en meer wielervedstrijden georganiseerd. Zij worden de grote attractie en verdringen de muziektijven die voorheen ongetwijfeld de belangrijkste plaatselijke activiteiten waren, naar de achtergrond. In *De Torhoutenaar* van 3 oktober vinden we de uitslag terug van de koersen die in Lichtervelde gehouden werden tijdens de kermisdagen.

‘1ste koers: 25 km voorbehouden voor wielrijders der gemeente. (21 deelnemers)
1. Populier in 47 minuten 2. Tampere, 3. Boddin, 4. Roose, 5. Vanoverschelde, 6. Devloo, 7. Demeulenaere, 8. Vandenberghe
2de koers: internationale koers van 50 km - 15 deelnemers)

1. Masselis in 1u. 40 minuten, 2. Vanlandeghem, 3. Naert, 4. Vanhee, 5. Heindryckx, 6. Vandevenne, 7. Casier, 8. Populier.
Premiën: 1ste Naert, Masselis, 2de Masselis, Vanlandeghem, 3de Vanlandeghem, 4de Masselis, Vanlandeghem.
Al deze rijders samen aangekomen wiel in wiel zoodat aan de aankomst fel betwist werd.’

26 december - brand

De Torhoutenaar bericht:

‘Woensdag, rond middernacht, heeft een brand de cichoreiast en magazijnen vol boonen van de weduwe Maes-Dejonghe, Statiestraat, in asch gelegd.

De werklieden van de weduwe Depuydt-Sabbe, met de pompiers der gemeente, hebben de nabijstaanden gebouwen kunnen vrijwaren. De schade is door verzekering gedekt.’

Heemkundige kring Karel Van de Poele

Januari - brand bij weduwe Callewaert

Een zaak die Lichtervelde nogal bezig houdt, is de brand bij de weduwe Callewaert op de Heihoek. We lezen in *De Torhoutenaar* van 30 januari.

'Maandagnacht is de woning van de weduwe Pieter Callewaert op de wijk Bras, alhier, met gansch den inboedel door een brand in asch gelegd; ongeveer 12000 kilo's oude en nieuwe cichoreiboonen bleven in de vlammen. Alles is verzekerd. De heer politiecommissaris heeft eene pers aangeslagen die een petroolreuk verspreidde en die tegen den achtergevel van het huis stond, waar het vuur uitgebrooken was. Het parket is ter plaats geweest en heeft kwaadwilligheid vastgesteld; men heeft vermoedens op bloedverwanten die door den afgestorven eigenaar geheel of gedeeltelijk onterfd zijn. Het is te danken aan een goede in-

richting van den wind dat er geen twee nabijstaande hofstedekens in asch liggen; want reeds één der schuren vatte reeds tot driemaal vuur, dat telkens gebluscht werd. Dan plaatsten men een eemer boven het toppunt onder de toejuichingen der toeschouwers.

Betrekkelijk de verzekering zijn er moeilijkheden ontstaan; immers, de plaatselijke brandverzekering heeft een artikel in haar reglement, waarbij zij ontslagen wordt de brandschade te betalen in geval de verzekerde overleden is. Vakmannen aanzien zulken maatregel als onwettig, tegenstrijdig aan de goede zeden.'

De zaak van de brandverzekering zal een item worden waaraan de pers uitgebreid aandacht zal besteden. Er wordt zelfs een foto opgenomen, hetgeen voor de kranten van toen uitzonderlijk is. Ook *De Torhoutenaar* vindt het onderwerp belangrijk genoeg voor enkele artikels. De zaak heeft natuurlijk ook een politieke kant. Elk der politieke zuilen in Lichtervelde heeft zijn brandverzekering en aangezien de weduwe Callewaert bij die van De Burgersgilde aangesloten was, is *De Veldbloem* maar al te gretig om aandacht te besteden aan een zaak waarin de concurrerende brandverzekering uiteindelijk zal in het ongelijk gesteld worden. De verzekering zal de controverse clausule uit haar statuten moeten schrappen.

Uit de gemeenteraad - maart

De arrondissementscommissaris laat weten dat de Surmontstraat omtrent 40 jaar geleden geopend werd zonder vervulling van de nodige pleegvormen voorgeschreven door de wet. Dit wordt nu alsnog gedaan door een officiële aanvraag te richten tot erkenning als buurtweg. De Surmontstraat had dus 40 jaar een illegaal bestaan geleid.

Renner Henri Vanlerberghe wordt eerste te Torhout

Vijf Lichterveldenaren hadden zich ingeschreven voor het *Kampioenschap van het Kanton Torhout* dat op 16 mei verreden werd bij de opening van de velodroom te Torhout. Het waren Henri Vanlerberghe, Jules Roose, Evarist Vandenberghe, Emerie Vandenberghe en Henri Tampere. Henri Vanlerberghe wint de wedstrijd voor beginners. Jules Roose wordt vierde.

Juni - uit de gemeenteraad

De raad wijkt nu toch eens af van zijn standpunt en staat 200 frank hulpgeld toe aan de commissie die een groot feest organiseert ter ere van de succesvolle wielrenner Henri Vanlerberghe op het Ypershoekje. Er wordt wel inspraak gevraagd van het schepencollege in de organisatie en een gemeenteraadslid moet deel uitmaken van de commissie. Dit zal uiteindelijk Aloïs Misinne worden. Het feest zal doorgaan op zondag 8 augustus.

September

De vrije meisjesschool wordt opnieuw aangenomen voor de termijn van 10 jaar. Er waren toen zes klassen waaronder een gemengde. Zo'n aanneming houdt in dat er zonder de goedkeuring van de gemeenteraad geen belangrijke beslissingen kunnen genomen worden (vb. het inrichten of afschaffen van klassen, aannemen van personeel e.d.m. Het college heeft het recht om de school te bezoeken voor controle maar mag geen kritiek uiten op het onderwijzend personeel. Als tegenprestatie betaalt de gemeente dan de wedden uit. Een kloosterzuster-onderwijzeres verdient in 1909 tussen de 490 en 690 frank per jaar. Ook het schoolgerief van de kosteloze leerlingen neemt de gemeente ten laste.

De lesgeefsters zijn: Hortense Kerkhofs (bestuurster), Pharaïlde Labens, Marie Labens, Marie Vanherreweghe, Renilde Callewaert en Marie Delameillieure.

In de Berchmansschool worden twee klassen gevoegd bij de vier bestaande. Met de parochiale schoolraad bestaande uit Achiel Depuydt, Amand Goddyn en August Gyselincx wordt overeengekomen dat voortaan twee kloosterzusters zullen komen lesgeven in de school.

Dubbel spoor vanaf 1 oktober

Als gevolg van de overname van de *Ijzeren wegen van West-Vlaanderen* laat de Staat een dubbel spoor leggen tussen Torhout en Roeselare. Vanaf 1 oktober wordt het tweede spoor in dienst gesteld en verloopt het treinverkeer hierdoor een stuk vlotter.

30 oktober - Veroordeling

'De genaamde Henri Lesy onzer gemeente, 26 j. oud, die het genoeg had familieleden van naburige gemeenten naar ingebeelde begravingen uit te noodigen en die over eenige dagen eene diefte met braak pleegde tot Ledeghem; vervolgens een diefte in gelijke omstandigheden alhier ten huize van de weduwe Fredrik De Baillie alwaar hij als zijne slechte kleederen achter liet en de onlangs nieuwe van den zoon des huizes aantrok, zonder het zakuurwerk, ketting, geldbeugel met geld en scheermes te vergeten, is zondagavond in Meenen voor landlooperij aangehouden. Lesy is door den vrederechter veroordeeld tot 5 jaar verblijf in de bedelaarskolonie van Merxplas, in afwachting dat hij hoofdens zijne daden voor het gerecht verschijne.'

Ex-burgemeester Ferdinand Vermeersch reageert op politieke aanval

In De Veldbloem van 6 november verschijnt een brief van ex-burgemeester Ferdinand Vermeersch-Van Canneyt waarin hij reageert op kritiek op zijn beleid verschenen in *De Gazette van Lichtervelde*. Hij daagt de redactie van *De Gazette* uit om te bewijzen dat er geld uit de gemeentekas gebruikt werd om maaltijden te betalen. Hij is bereid 100 frank te betalen voor de armen als zij er in slaagt. Ondanks het feit dat hij al drie jaar Lichtervelde verlaten heeft, volgt de dokter blijkbaar nog altijd de plaatselijke politieke situatie op de voet.

November

Julien Vandeveldde doet een aanvraag aan het schepencollege om een 'velofabriek' te mogen inrichten in de Zwevezelestraat. Het bedrijf dat toen begon met de productie van kleine fietsonderdelen, was de basis voor de latere Werkhuizen Vandeveldde die, tot aan de overname door Radius NV in 1983, kwalitatief hoogstaand draai-, boor- en freeswerk leverden.

Heemkundige kring Karel Van de Poel

Gemeenteraad van januari

Er komt een aanvraag binnen van de paardenkooplieden om een tweede paardenfeest te mogen inrichten en dit op de tweede maandag van september. Het voorstel wordt aanvaard maar de raad verzoekt wel om het eerste feest op termijn naar de markt over te brengen.

De Katholieke Ziekentroost bestaat 20 jaar

Op 3 april viert De Katholieke Ziekentroost zijn 20-jarig bestaan. Dit feest gaat gepaard met een optocht waaraan tal van maatschappijen uit het omliggende hun medewerking verlenen.

We nemen hier het verslag over dat verscheen in de Roeselaarse krant *De Dageraad*.

'Feestvergadering van Beloken Paschen.
Een eindeloze stoet met menigvuldige waai-
vaandels, schitterend van kleuren onder de lie-
felijke lentezon, eene zegenpralende optocht,
eene machtige hulde aan 't gedacht van voor-
uitzicht en onderlinge hulp, een rechtzinnige
dankbetuiging aan de twee Eeerevoorzitters
van 't verbond der Onderlinge Bijstanden van
't Arrondissement Rousselare: dit was te zien,
daar zondag op straat van de statie tot de
markt. Op dien langen doortocht toonde men
slechts 4 huizen die niet bevlagd waren!
In 't lokaal verbroederden Iseghem met Thou-
rout, Ardoye, Swevezele en Gits, Hooglede,
Rumbeke en Rouselare met de feestvierende
zustersgilde. Een verslag van deze twintigjarig
leven wierd aan een duizendtal aanwezigen
medegedeeld.

Het eindigt met eenen welgekomen, dunkt
ons, wel uitvoerbaren pensioenwensch, aan de
dappere werkzaamheid der HH. Volksverte-
genwoordigers aangeboden, in 't voordeel van
de menschen die geboren zijn tusschen 1846
en 1860. Na de feestvergadering optocht naar
de Markt, Iseghem aan 't hoofd met zijn mu-
ziek, en officieele ontvangst der Besturen op 't
Gemeentehuis.

Aan den welkom en de gelukwensen van Mr
den Burgemeester, antwoordde en bedankte
Mr Masselis, schrijver van Katholieke Zieken-
troost sedert 17 jaar. Mr de Baron K. Gillès de
Pélichy en Dr Delbeke zullen gezien en gevoeld
hebben te midden die toejuichende menigte,
die zoo geestdriftig hunne aanspraken ont-
haalden; hoe zij op Lichtervelde mogen reke-
nen in Mei aanstaande!

Uit de Gemeenteraad - juni

'Gehoord hebbende de voorstel van het schepencollege hetwelke begeert de viggensmarkt, te
niet gegaan in de laatste tijden, wederom op goeden voet te brengen. Aangezien het college
denkt dit doel te bereiken en reeds goede uitslagen bekomen heeft met premiën te geven aan
de koopmans welke het meest viggens ter markt te koop stellen en daarvoor eene som van 300
frank ter zijner beschikking vraagt.

Stelt de gevraagde som ter hand om deze naar goeddunken te gebruiken tot heropbeuring der
viggensmarkt'.

De markt blijft het dus moeilijk hebben.

Veearts Polydor Desmet, in 1903 aangesteld als gemeentekeurder, vraagt een ver-
goeding voor het keuren der speenvarkens omdat het werk sterk in volume is toege-
nomen. De raad verwerpt die vraag o.a. met het argument dat de biggen nu in een

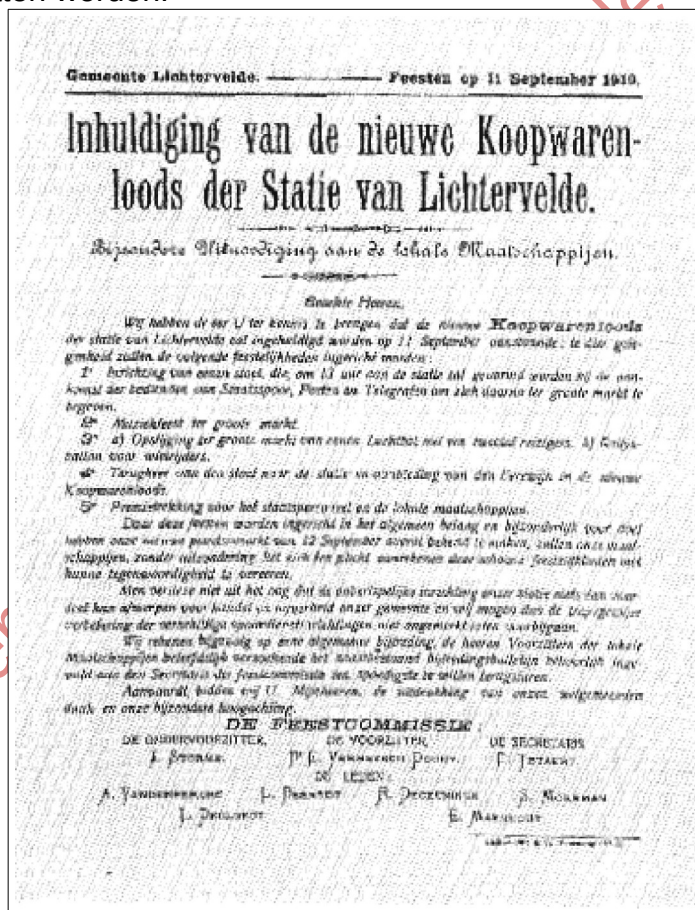
slachterij samengebracht worden terwijl ze vroeger veel meer gespreid zaten. Het meerwerk werd hierdoor meer dan gecompenseerd. Ook het argument van vastheid van betrekking wordt op tafel geworpen. De Burgersgilde was van in het begin niet gelukkig met de benoeming van P. Desmet als gemeentelijk keurder en wilde zijn loonsverhoging ten alle prijze tegenhouden. De aanvraag tot loonsverhoging zou nog enkele malen op de agenda geplaatst worden en nog tot vele politieke disputen leiden.

Juli

Marie Popelier wordt benoemd als vroedvrouw bij het armbestuur¹¹.

11 september - Lichtervelde krijgt een goederenstation

Op 11 september, daags voor de paardenmarkt, wordt een groot feest georganiseerd n.a.v. het openen van een nieuwe koopwarenlods aan het station. Er zal o.a. een rallyballon opgelaten worden.

¹¹ Marie Popelier was toen 25 jaar. Zij hielp talloze Lichterveldenaren ter wereld brengen. Zij overleed te Heule op 5 oktober 1985, honderd jaar oud.

Gemeenteraad - februari

Er wordt beslist volgende wegen met steenslag te verharden: Essestraat van Ketelbuiserstraat tot Viereikenstraat (Kleine Essestraat), verbindingsstraat Oude Brugge-
weg-Damplasstraat (Kleine Bruggeweg)¹².

Gemeentebediende Xaveer Baert wordt benoemd tot nieuwe gemeentesecretaris. Hij behaalt 7 van de 11 stemmen, tegen Octaaf Wyffels die slechts 1 stem krijgt. De jaarwedde wordt vastgesteld op 1800 frank. Er wordt uitdrukkelijk verbod gesteld om een winkel te houden.

Het groot proces van *Den Bezem*

De kleinzielige dorpspolitiek komt naar boven en wordt op de spits gedreven in dit proces. De feiten: op zaterdag 4 maart laat de gemeentelijke bellemann weten dat iedereen binnen de 2 uren het gedeelte van de straat voor zijn deur moet schoonvegen. Tot dusver werd dit werk steeds opgeknapt door iemand van het Godshuis. Onderwijzer-drukker Cleophas Sintobin, die op de hoek van de Hoogstraat en de Potteriestraat woont, gaat dwars liggen en negeert het bevel omdat hij vindt dat het vroeger systeem met een vaste straatveger beter was. Hij schrijft daarenboven een vrij spottend artikel in zijn weekblad *De Veldbloem*. Een en ander schiet de meerderheid in het verkeerde keelgat. De zaak wordt opgeschroefd en Sintobin wordt een proces aangedaan wegens het niet naleven van een politiereglement. Dat hij als onderwijzer een voorbeeldfunctie te vervullen heeft, speelt natuurlijk ook mee in de argumentatie, evenals het feit dat hij op een gevaarlijke plaats voor het verkeer woont.

Het proces loopt echter op een sissert af. Sintobin wordt op 22 juni vrijgesproken door de rechtbank van eerste aanleg te Brugge. De hele voorpagina van *De Veldbloem* van 24 juni wijdt hij aan dit *Groot Proces*.

Herstellingen aan de kerk

De Veldbloem schrijft een uitgebreid artikel over de herstellingswerken aan de kerk. Aan de zuidkant van de kerk werd een brandglasraam geplaatst door de firma Ganton uit Gent. De krant vindt het raam zeer geslaagd en verwacht dat er in de loop van het jaar aan de noordkant ook nog een dergelijk sierlijk brandglasraam komt. Het eerste raam werd geschonken door de kinders Beernaert, wonende aan de Pelikaan. De herstellingswerken aan de toren lopen vertraging op omdat men er niet in slaagt stenen van het juiste type te vinden. De krant heeft nogal wat kritiek op de bouwwerken die indertijd uitgevoerd werden:

'Hadde men bij 't maken van den toren beter steen en moortel gebruikt, daar waar het zoo veel noodig was, 't zou geen 2000 fr. meer gekost hebben en wij zouden nu na dertig jaar opbouw, dit groot gevaar van ongelukken, deze

groote ongemakken van herstelling en vooral deze groote kosten niet gehad hebben.
't Is hetzelfde spel met het dak der kerk: hadde men de schaliën wat meer over makanderen gelegd en koperen nagels gebruikt, 't zou van

¹² De geijkte term van toen, die nu nog in de volksmond voortleeft, was *gravier*.

duurzaamheid geweest zijn en weinig meer hebben gekost en wij zouden nu ook gestaan hebben tegenover eene volledige vernieuwing

van schaliedak dat in korte jaren zal moeten gedaan worden en misschien wel twintig duizend franks of daarboven zal kosten.'

Dertig jaar na de bouw is de nieuwe kerk dus blijkbaar al vrij bouwvallig geworden.

Uit de gemeenteraad - juni

De raad stemt een motie ter ondersteuning van de '*Vervlaamsing van het Hooger Onderwijs*' te Gent.

Er wordt eveneens een motie gestemd voor een nieuwe schoolwet met drie belangrijke punten: volledige vrijheid van de schoolkeuze, al de kinderen moeten op gelijke voet behandeld worden op gebied van geldelijke tussenkomst, de verbetering van de toestand der onderwijzers (geen bijberoep meer).

De firma Carbon van Nieuwpoort krijgt de machtiging om herstellingswerken aan de kerktoren uit te voeren voor de som van 5874,50 frank.

Mond- en klauwzeer

Zowel het geitenfeest van de Sint-Cornelisgilde tijdens de kermis als het traditionele hoornvee-feest voorzien bij de Margrietefeesten, kunnen niet doorgaan omwille van de *muil-en pootplaag*.

Gemeenteraad van augustus

Gemeentebediende August Gysselinck krijgt na de benoeming van Xaveer Baert tot secretaris, naast de bevolking nu ook de burgerstand toegewezen en ziet zijn jaarwedde verhogen van 400 naar 700 frank.

Wielervedstrijd op zondag 24 september

De Torhoutenaar publiceert de uitslag van de wielervedstrijd die gehouden werd op kermiszondag. De wedstrijd voor beroepsrijders wordt gewonnen door Camiel Haeck uit Maria Aalter voor Abel De Vogelaere uit Deinze. Plaatselijke vedette Henri Vanlerberghe is zesde. De wedstrijd voor beginnelingen is het *Kampioenaat van West-Vlaanderen* en wordt gewonnen door Georges Van Landeghem uit Deinze. Op kermismaandag is er nogmaals een koers voor beginnelingen waarin men twee eerste plaatsen toekent: Leon Lessire uit Malonne en Georges Van Landeghem uit Deinze. De fotofinish moest natuurlijk nog uitgevonden worden. Ene Vandenberghe uit Lichtervelde was zevende.

Oktober: Verkiezingen

Op 15 oktober moeten de Lichterveldenaren opnieuw naar de stembus om een deel (6 leden) van de gemeenteraad te vernieuwen. Er is nu geen sprake van een gemeenschappelijke lijst van Zwaan en Keizer. Zoals voorheen komen beide groepen met een lijst naar voren. Het zal uiteindelijk een heel nipte overwinning voor de partij van De Keizer worden (1006 tegen 993 stemmen). Beide lijsten halen 3 verkozenen.

In de gemeenteraad ontstaat nu de eigenaardige situatie waarbij geen der drie groepen een absolute meerderheid heeft: De Burgersgilde heeft 5 zetels, De Zwaan 4 en de onafhankelijken 2. De Burgersgilde sluit daarop een overeenkomst met de onafhankelijken, Alfons Vandenberghe en Henri Lannoy. De eerste coalitie in de Lichterveldse politieke geschiedenis is een feit geworden.

Donderdag 23 november

De Lichterveldse klokken zijn precies honderd jaar oud, en dat wordt gevierd, met kloggelui natuurlijk, en met een feestmaal voor alle kerkbedienden. Vier jaar later, in 1915 zullen de Duitsers twee klokken weghalen en in 1918 zal ook de grote klok onherroepelijk beschadigd worden bij het dynamiteren van de toren. Alleen het schelleke, nog uit 1743, zal alle oorlogsprikelen overleven.

December

Er worden grote werken gepland op het Stationsplein: het plein zal vergroot worden, er komt een nieuwe afsluiting in ijzer, bestrating met kasseien, voetpaden langs beide zijden, een rij bomen en een riolering.

Heemkundige kring Karel van de Poele

1912

Uit de gemeenteraad - januari

Na de eedaflegging van de nieuwe raadsleden worden Jules Storme en Aloïs Missinne de nieuwe schepenen met respectievelijk 7 en 6 stemmen op 11.

Op verzoek van de Gouverneur wordt een plaatselijk Comité der Openbare Gezondheid heringericht. Het bestaat voortaan uit dokter Emiel Vermeesch-Dochy (voorzitter), dokter Gustaaf Colpaert (secretaris), apotheker Henri Vandeputte, notaris Louis Desaegher en gemeentesecretaris Xaveer Baert.

Maart

De Gouverneur maant de raad aan de vergoeding van P. Desmet als keurder van de speenvarkens te verhogen. Als motivatie vermeldt hij dat de uitvoer naar Engeland in het jaar 1911 bijna het dubbel was van vroeger, wat een overlast geeft voor de keurder. De raad neemt geen beslissing en verwijst de zaak naar het college.

Er is een aanvraag om een derde jaarlijks paardenfeest op te richten op de 2de maandag na OLV-Lichtmis. De raad staat niet afwijzend tegenover het initiatief maar vindt de gevraagde som te hoog.

April

De Zwevezelestraat wordt overgenomen door de staat nadat de gemeenten Lichtervelde en Zwevezele toegezegd hebben de nodige verbeteringswerken uit te voeren.

Augustus

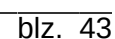
De raad beslist tot overwelfing van het deel van de Waterhoensbeek in de Lange-meersch. De motivatie is de openbare gezondheid en de veiligheid van verkeer. Bovendien was er enkele jaren voordien al een aanvraag in die zin gedaan door enkele inwoners. De eigenaars Henri Vandewalle en Paul Denys moeten wel tussenkomen in de kosten.

Felix Vanpoucke wordt ontslagen van de pacht prijs van de oude weefschool omdat hij van plan is te verhuizen. Het gebouw zal verpacht worden aan timmerman Frederick Billiet. De pompiers dienden nog een aanvraag in om het gebouw te pachten maar waren te laat.

Gemeentelijk hulponderwijzer Emiel Dejonckheere vraagt zijn pensioen aan. Dit wordt aanvaard. Henri Vereenoghe zal voortaan enig onderwijzer zijn in de gemeenteschool. De 2de klas wordt afgeschaft: *'overwegende dat de gemeenteschool sedert lange jaren niet voldoende bijgewoond werd om een hulpgeld van den Staat voor hare 2de klas te bekomen. Sedert 1901 zijn er gemiddeld 29 leerlingen zodat het onderwijs voldoende kan gegeven worden door den onderwijzer alleen zoals gebeurde tijdens de ziekteverloven van M. Dejonckheere en nog gebeurt sedert zijn*

Er wordt een nieuwe regeling uitgewerkt inzake het vleeskeuren. De wedde van Polydor Desmet wordt opgetrokken van 800 naar 900 frank. Er wordt een bijkomende keurder aangesteld: de nieuwe veearts René Colpaert. De provincie aanvaardt deze regeling echter niet.

Eind 1912 zijn de Lichterveldenaars met 6774. Er waren dat jaar 65 huwelijken, 186 geboorten en 111 sterfgevallen. 234 mensen vestigden zich gemeente en 256 anderen trokken weg.

1913

Interview met ex-burgemeester Ferdinand Vermeersch

Omdat Ferdinand Vermeersch-Van Canneyt op de gemeenteraad ter sprake komt, publiceert *De Veldbloem* op 4 januari een interview met hem. Vermeersch stelt daar in nogmaals duidelijk dat hij in 1906 zeker niet uit onenigheid met zijn partijgenoten de gemeente verlaten heeft en dat hij daarentegen nog graag naar Lichtervelde terugkeert om het Sint-Ceciliafeest te vieren zoals hij dit in 1905 gedaan heeft. De ware reden van zijn vertrek in 1906 weigert hij echter te geven met de woorden: *'Ik zou zonder onbeleefd te zijn mogen antwoorden dat dit eigenlijk mijne zaken zijn en niemand anders'*.

Mei

Het gemeentehuis wordt verpacht aan Alfons Carpentier die de hoogst biedende was.

Juli

Cyriel Lemahieu neemt ontslag als hulponderwijzer in de Berchmans-school. Bij gebrek aan een gediplo-meerd onderwijzer wordt de niet-gediplomeerde Jeroom Hoet als tussentijdse onderwijzer aangesteld.

Sint-Cecilia wordt koninklijk

We citeren uit *De Veldbloem*:

'Zaterdag laatst 31 juli 1913, kwam hier met den avondpost, de tijding toe uit 't konings kabinet dat onze muziekmaatschappij de hooge en zeldzame onderscheiding kwam te bekomen van "Koninklijke Maatschappij".

Dien zelfde avond was het als naar gewoonte wekelijksche "repetitie". M. Ach. Depuydt, voorzitter, stond recht en kondigde aan dat hij voor 't muziek eene allerbelangrijkste mededeeling te doen had ... (Algemeene aandacht en stilte ...), en als hij de woorden uitgesproken had dat 't muziek "Koninklijke Fanfaren" geworden was, dan ging er een gejuibel los en

hoerah in de zaal, dat hooren en zien verging ... De muzikanten, nu koninklijke muzikanten geworden, staken de repetitie in 't dak en vierden.

's Anderdaags zondag konden de Lichterveldenaars van te lande aan de algemeene bevestiging bemerken welke groote eer Lichtervelde te beurt gevallen was. Deze week kregen al de leden mededeeling van de gebeurtenis met eene zichtpostkaart 't portret van 't muziek zooals het bestond op het 100 jarig bestaan 1906.'

Het verwerven van die koninklijke titel is een zeer grote eer en vrij uitzonderlijk in die tijd. Er zijn ook nogal wat prominenten tussengekomen om die titel los te krijgen. In het archief van de fanfare vinden we dankbrieven terug gericht aan vooraanstaande politiciers zoals baron Gilles de Pelichy (volksvertegenwoordiger), baron Ruzette (senator), burggraaf de Jonghe-d'Ardoye (volksvertegenwoordiger).

De feestelijkheden voor het vieren van de titel worden gepland voor augustus 1914. Dan wil men immers drie zaken tegelijk vieren: de inhuldiging van 't nieuw lokaal, de erkenning als koninklijke fanfare en de wijding van het nieuwe vaandel¹³.

Raadszitting van september

Er wordt een ontwerp van verbeteringswerken aan de Marktplaats voorgesteld n.a.v. het aanleggen van de Marktstraat. Voetpaden, herleggen van de bestaande kalsijde, planten van bomen staan op het programma. Het ontwerp wordt bijgetreden op voorwaarde dat er een begroting van de werken komt.

Met ingang van het nieuwe schooljaar wordt Guido Delefortrie aangesteld als nieuwe hulponderwijzer in de Berchmansschool.

Het plaatsen van zes nieuwe lichtpunten met gaslantaarns wordt bij stemming goedgekeurd: vier langs de nieuwe straat (Marktstraat), één op het Statieplein en één in de Kortemarkstraat.

Er wordt nu toch beslist om een derde paardenfeest in te richten op de tweede maandag van februari *'overwegende dat de bijval der twee peerdenfeesten als ook de vooruitgang van de peerdenhandel in deze gemeente toelaten en wenschelijk maken van eene derde feest te houden'*.

Er komt nogmaals een ontwerp van een tramlijn op de agenda: dit keer van Lichtervelde naar Maldegem. Ook nu wordt dit ontwerp ondersteund maar ook deze lijn is er nooit gekomen.

Er worden nieuwe tarieven goedgekeurd voor het Godshuis: een verhoging van 0,50 frank per dag naar 0,70 frank voor de *tafeliers* en 0,40 fr. i.p.v. 0,24 fr. voor de behoeftigen.

December

Het plan en bestek voor de werken aan de Marktplaats worden goedgekeurd.

Pastoor Joannes Desmet wordt nogmaals, eenparig, verkozen tot lid van het armbestuur.

Marktstraat

In de loop van 1913 wordt de Marktstraat geopend. De verbinding tussen het station en het centrum van de gemeente is nu zo goed als rechtgetrokken. De omweg via het Gildhofplein en de smalle Neerstraat behoort voortaan tot het verleden: ter hoog-

¹³ De viering werd gepland voor zondag 2 en maandag 3 augustus 1914. Op zondagnamiddag was er een concert voorzien op de markt en een muziek- en toneelavond in het nieuw lokaal 's avonds. Op maandag 3 augustus was er een optocht gepland en een solemnele mis met wijding van het nieuw vaandel, waarna een feestelijk middagmaal. De feesten zouden worden besloten met een liederavond in het lokaal. Op 1 augustus werd echter de algemene mobilisatie afgekondigd. De feesten werden afgelast en de wijding van het vaandel zou eerst in 1919 plaats hebben.

te van het Ypershoekje kan men nu linea recta naar de Markt. Voor de doorsteek van de nieuwe straat moest de statige dokterswoning van Ferdinand Vermeersch-Van Canneyt (laatst bewoond door dokter Wackens), gesloopt worden. Ook de zuidkant van herberg De Zwaan moest er aan geloven. De Zwaan maakt wel van de gelegenheid gebruik om een nieuw lokaal te bouwen. De nieuwe weg werd hoofdzakelijk aangelegd op gronden van het klooster. Ook de zomerkiosk in de tuin van brouwer Kerkhofs waarop de fanfare Sint-Cecilia op zomeravonden repeteerde, verdwijnt bij de aanleg van de nieuwe straat.

De zomerkiosk verdween bij de aanleg van de Marktstraat.